

ZAMONAVIY BOSHLANG'ICH TA'LIM SHAROITIDA OILA VA MAKTAB HAMKORLIGI

*Shokirova Madinabonu Shomurod qizi,
Pedagogik ta'lim va sport fakulteti, Boshlang'ich
ta'lim, pedagogika va psixologiya kafedrası*

Annotatsiya. Maqolada zamonaviy boshlang'ich ta'limni boshqarishda maktab va oila hamkorligini mustahkamlash va uning ijobiy jihatlari asoslangan.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, boshlang'ich ta'lim, maktab, hamkorlik, oilaviy muhit.

Boshlang'ich maktab o'qituvchilari va oilalar o'rtasidagi hamkorlik bir necha sabablarga ko'ra zamonaviy ta'limda hal qiluvchi ahamiyatga ega:

Bilim olishni kuchaytirish: O'qituvchilar va oilalar birgalikda ishlaganda, ular izchil va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratish orqali bolalarning ta'lim natijalarini oshirishlari mumkin. O'qituvchilar sinfda nima sodir bo'layotgani haqida ma'lumot almashishlari mumkin va oilalar o'quv jarayonini kuchaytirib, uyda qo'shimcha yordam ko'rsatishi mumkin.

Turli xil ehtiyojlarni qondirish: Talabalar turli kelib chiqishi va turli ehtiyojlari bor. O'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi hamkorlik ushbu farqlarni tushunish va hal qilishga yordam beradi, yanada inklyuziv ta'lim muhitini yaratadi.

Ijobiy xulq-atvorni targ'ib qilish: O'qituvchi va oila tomonidan ijobiy mustahkamlash bolalarda yaxshi xulq-atvorni rivojlantirishga yordam beradi. Bolalar o'zlarining o'qituvchilari va oila a'zolari yaxshi xulq-atvorni rag'batlantirish uchun birgalikda ishlayotganini ko'rganlarida, bu ijobiy va hurmatli harakat qilish muhimligini kuchaytiradi.

Ota-onalarning ishtirokini rag'batlantirish: o'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi hamkorlik ota-onalarning farzandlarining ta'limida ishtirok etishini rag'batlantirishga yordam beradi. Agar ota-onalar o'z farzandlarining ta'lim olishiga qo'shilganligini va qadrlanishini his qilsalar, ular o'z farzandlarining o'qishiga ko'proq jalb qilinadi va sarmoya kiritadi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining oila bilan hamkorligi zamonaviy ta'limda muhim ahamiyatga ega, chunki u ta'limni kuchaytiradi, turli ehtiyojlarni qondiradi, ijobiy xulq-atvorni rivojlantiradi va ota-onalarning ishtirokini rag'batlantiradi.

Oila va ta'lim muassasalari hamkorligini rivojlantirishga qaratilgan

ko'plab rivojlangan davlatlarda loyiha va tashabbuslar mavjud.

Ota-onalar o'qituvchilarining uyga tashrifi loyihasi: Kaliforniyaning Sakramento shahrida boshlangan ushbu tashabbus o'qituvchilarni o'quv yili boshlanishidan oldin oilalarga uyga tashrif buyurishni o'z ichiga oladi. Tashriflar o'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi munosabatlarni o'rnatishga yordam beradi va yil davomida hamkorlik uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Ota-onalar o'qituvchilari uyushmasi (PTA): PTAlar bolalarning ta'lim tajribasini yaxshilash uchun maktablar bilan hamkorlikda ishlaydigan ota-onalar tomonidan boshqariladigan tashkilotlardir. Ular ota-onalarning ishtirokini targ'ib qiladi, mablag' yig'ish tadbirlarini tashkil qiladi va maktab dasturlarini qo'llab-quvvatlash uchun resurslar bilan ta'minlaydi.

Oilani ta'limga jalb qilish to'g'risidagi qonun: 2019-yilda AQSh Kongressi tomonidan qabul qilingan ushbu akt oilani jalb qilish dasturlarini amalga oshirish uchun maktablarga mablag' ajratadi. Ushbu dasturlar oilalarning farzandlarining ta'lim olishiga faolligini oshirish va o'quv natijalarini yaxshilashga qaratilgan.

To'liq xizmat ko'rsatadigan jamoat maktablari: to'liq xizmat ko'rsatadigan jamoat maktablari an'anaviy ta'limdan tashqari oilalarga bir qator xizmatlarni taqdim etadi. Ushbu xizmatlar salomatlik va salomatlik dasturlarini, kattalar uchun ta'lim darslarini va jamoatchilik bilan bog'liq tashabbuslarni o'z ichiga olishi mumkin. Bir qator xizmatlarni taqdim etish orqali ushbu maktablar oilalar bilan mustahkam hamkorlikni yo'lga qo'yish va ta'limga yaxlit yondashuvni rivojlantirishga qaratilgan.

Erta ta'limda oilani jalb qilish loyihasi: Garvard oilaviy tadqiqot loyihasi boshchiligidagi ushbu loyiha oilalarni o'z farzandlarini o'rganishga jalb qilishda yordam berish uchun erta bolalik dasturlariga manbalar va yordam beradi. Loyiha dasturlarga oilalarni jalb qilish strategiyalarini ishlab chiqishda yordam berish uchun treninglar, texnik yordam va resurslarni taqdim etadi.

Oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan ko'plab loyiha va tashabbuslar mavjud. Ushbu loyihalar oilalar va maktablar o'rtasida mustahkam hamkorlikni yo'lga qo'yish va bolalarning ta'lim tajribasini yaxshilashga qaratilgan.

Oilalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik muhimligini ta'kidlaydigan ko'plab tadqiqotlar mavjud. Bularga:

Yaxshilangan akademik natijalar: Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oilalar farzandlarining ta'limiga jalb qilinganda, akademik natijalarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Oilalari ishtirok etgan talabalar yuqori baholarga

ega bo'lishadi, davomat yaxshilanadi va bitiruv ko'rsatkichlari yuqori bo'ladi.

Ijtimoiy-hissiy rivojlanishning yaxshilanishi: oilalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik ham o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Oilasi ishtirok etgan talabalar o'zini o'zi qadrlashi, motivatsiyasi yuqori va ijtimoiy ko'nikmalarga ega bo'ladi.

Yaxshilangan maktab iqlimi: Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oilalar farzandlarining ta'limiga jalb qilinganda, bu maktab iqlimini yaxshilashi mumkin. Oila ishtiroki yuqori bo'lgan maktablarda xulq-atvor muammolari kamroq va maktab madaniyati ijobiy bo'ladi.

Ota-onalarning maktab ta'limidan minnatdorligini oshirish: Agar oilalar farzandlarining ta'limiga jalb qilingan bo'lsa, ular maktab va ta'lim tajribasidan ko'proq minnatdor bo'ladi. Bu ta'lim muassasasiga bo'lgan ishonchning oshishiga, oila va maktab o'rtasidagi munosabatlarning ijobiy o'sishiga olib kelishi mumkin.

O'qituvchi va ota-ona munosabatlarining yaxshilanishi: Oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik ham o'qituvchi va ota-ona munosabatlarining yaxshilanishiga olib kelishi mumkin. O'qituvchilar va ota-onalar birgalikda ishlasa, bu bir-birining nuqtai nazarini yaxshiroq tushunishga va yanada samarali muloqotga olib kelishi mumkin.

Tahlil qilingan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik o'quvchilar, maktablar va oilalar uchun juda ko'p ijobiy tomonlarga ega. Bu ta'lim natijalarining yaxshilanishiga, ijtimoiy-emotsional rivojlanishga, maktab iqlimiga, ota-onalarning qoniqishiga va o'qituvchi-ota-ona munosabatlariga olib kelishi mumkin.

Zamonaviy ta'limda oilalar bilan samarali ishlash uchun boshlang'ich maktab o'qituvchilari qabul qilishi mumkin bo'lgan hamkorlikning bir necha shakllari mavjud.

Muntazam muloqot: O'qituvchilar oilalar bilan bolaning o'quv yutuqlari, ijtimoiy rivojlanishi va xatti-harakatlari haqida ma'lumot almashish uchun muntazam aloqa o'rnatishlari mumkin. Muloqot elektron pochta, telefon qo'ng'iroqlari yoki axborot byulletenlari orqali bo'lishi mumkin.

Ota-onalar va o'qituvchilar konferentsiyalari: Ota-onalar va o'qituvchilarning muntazam konferentsiyalari bolaning taraqqiyoti, qiyinchiliklari va imkoniyatlarini muhokama qilish uchun rejalashtirilishi mumkin. Ushbu konferentsiyalar o'qituvchilarga o'z fikr-mulohazalarini bildirish va oilalarga savol berish va o'z fikrlarini bildirish imkoniyatini beradi.

Ota-onalarning ko'ngilliligi: O'qituvchilar ota-onalarni sinfda ko'ngilli bo'lishga, maktab tadbirlarida qatnashishga va uy vazifalarini bajarishda yordam berishga undashlari mumkin. Bu hamjamiyat tuyg'usini rivojlantirishga yordam beradi va ota-onalarning bolaning ta'limida ishtirok etishiga olib kelishi mumkin.

Ota-onalar uchun ta'lim bo'yicha seminarlar: O'qituvchilar samarali ota-ona strategiyalari, akademik resurslar va qo'llab-quvvatlash xizmatlari haqida oilalarga ma'lumot berish uchun ota-onalar uchun ta'lim seminarlarini tashkil qilishlari mumkin. Bu ota-onalarga farzandining o'qishi va rivojlanishini yaxshiroq qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

Uyga tashriflar: O'qituvchilar bolaning uy muhitini tushunish, oilalar bilan munosabatlarni o'rnatish va bolaning o'qishi va rivojlanishini qo'llab-quvvatlash strategiyalarini muhokama qilish uchun uyga tashrif buyurishi mumkin.

Zamonaviy ta'limda oilalar bilan samarali ishlash uchun boshlang'ich sinf o'qituvchilari qabul qilishi mumkin bo'lgan hamkorlik shakllariga muntazam muloqot, ota-onalar va o'qituvchilar konferentsiyalari, ota-onalarning ko'ngilliligi, ota-onalar o'quv seminarlari va uyga tashrif buyurish kiradi.

Zamonaviy boshlang'ich ta'lim sharoitida oila va maktab o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Buning uchun quyidagi sabablar bor:

O'zgaruvchan demografiya: Oilalar turli millatlardan keladi va maktablar ularning ehtiyojlariga moslashishi kerak. Oilalar va maktablar o'rtasidagi hamkorlik maktablarga o'quvchilarning madaniy, lingvistik va ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishini yaxshiroq tushunishga va ularning ehtiyojlariga moslashishga yordam beradi.

Murakkab muammolar: Zamonaviy boshlang'ich ta'lim akademik umidlarning ortishi, ijtimoiy-emotsional o'rganish, ruhiy salomatlik muammolari va raqamli savodxonlik kabi murakkab muammolarga duch kelmoqda. Oilalar va maktablar o'rtasidagi hamkorlik muammolarni aniqlashga va o'quvchilarga yordam berishga yordam beradi.

Ota-onalar ishtirokining ahamiyati: Ota-onalarning ishtiroki o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatida juda muhimdir. Oilalar va maktablar o'rtasidagi hamkorlik ota-onalarning ishtirokini rag'batlantiradi va oilalarga samarali ishtirok etish uchun resurslar va yordam beradi.

Umumiy mas'uliyat: Maktablar va oilalar bolalarga ta'lim berish mas'uliyatini baham ko'radi. Oilalar va maktablar o'rtasidagi hamkorlik o'quvchilar muvaffaqiyati uchun umumiy mas'uliyat va javobgarlikni

yaratadi.

Texnologik yutuqlar: Zamonaviy boshlang'ich ta'lim tobora raqamli. Oilalar va maktablar o'rtasidagi hamkorlik o'quvchilarga texnologiyadan foydalanish, raqamli savodxonlik ko'nikmalarini ta'minlash va texnologiyadan xavfsiz va samarali foydalanishni ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, zamonaviy boshlang'ich ta'lim sharoitida o'zgaruvchan demografiya, murakkab muammolar, ot-onalar ishtirokining muhimligi, umumiy mas'uliyat va texnologik yutuqlar tufayli oila va maktab o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Birgalikda ishlash orqali maktablar va oilalar qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini ta'minlashi va o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlashi mumkin.